UREDNISTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadstr.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21·60, polletna K 10·80, četrtletna K 5·40, mesečna K 1·80; za Nemčijo celoletno K 26·40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36·—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici štev. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inserati: enostopna petitvrstica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštnine proste.

Štev. 512. **V Ljubljani, v torek dne 18. febuarja 1913** **Leto III.**

Neskončna kriza.

Pomlad se nam napoveduje po bregovih in po vrteh in ljudje, od zimskegai dolgočasja utrujeni, v polnih požirkih srkajo poljube mladega solnca. Ampak bolj kot solnčnih žarkov si topot avstrijsko prebivalstvo želi pomlajenega gospodarskega življenja. Vojna na Balkanu, dalekosežne vojaške priprave doma in negotovost v mednarodnem položaju — vse to je prizadjalo v zadnjem času avstrijskemu gospodarstvu težke rane, ki se ne celijo iz dneva v dan. Mnogoštevilni polomi velikih podjetij in zavodov štrle kot razvaline prejšnje ugodne konjunkture in nenavadna nezaposlenost z vsemi zlemi posledicami je druga, še žalostnejša stran sedanjih slabih in kritičnih časov. Razen v zavodih za strelivo in za morilna orodja je v vseh obrtnih podjetjih mrtva sezona in delo zastaja vsepovsod.

Na Dunaju se je zbrala v nedeljo skupna ministrska konferenca in avstrijskemu prebivalstvu je šinil v ude strah, ker si izračuna lehko na prstih ene roke, kaj pomeni, če staknejo trije finančni ministri, trije brambni ministri in vodja vnanje politike svoje glave. Take konference zapuščajo po navadi zelo dolge račune in plačnik teh računov je v vsakem slučaju ljudstvo.

Uradna izvestja so trdila, da je ta konferenca ministrov posvečena trgovinsko političnim vprašanjem. Trgovinska politika, pametna in potrebam prebivalstva prikrojena nam je prav potrebna in ministri te države imajo v sedanjem trenotku dvojno dolžnost, da se prav intenzivno ukvarjajo z vprašanjem, kako ustvarijo ravne odvodne kanale za blago, ki ga pridelamo čez svoje potrebe, in kako privabijo po najkrajši poti v deželo pridelke, ki nam jih nedostaja. Neobhodna nam je trgovinska politika, ki bi ustrezala potrebam prebivalstva in se ne ozirala na sebične želje Hohenblumove in njegove agrarne klape tostran in onkraj Litve. Zlasti uredba ugodnih trgovinskih odnošajev z balkanskimi državami je neodložljiva in priprave za tako preuredbo bi bile jako hvaležen in rodoviten predmet ministrskih konferenc.

Ampak sestanek ministrov na Dunaju se je teh perečih vprašanj dotaknil le prav rahlo in le mimogrede. Vesti, ki so prodrle iz ministrske izbe na dnevno svitlobo, potrjujejo, da je na Dunaju še vedno na vrhu »visoka politika« in da je krmarjem avstrijske države še vedno važnejše vprašanje, ali bo Skader albanski ali črnogorski kot pa vprašanje, odkod jemati za milijone avstrijskega prebivalstva vsakdanji kruh. In ker se avstrijska diplomacija v Londonu postavlja proti Rusiji in prav brezpogojno terja Skader, Djakovico, Peć in Prizren za Albanijo, zato sklepa ministrska konferenca na Dunaju, da demobilizacija še ni mogoča — rezervisti naj lepo z vojaškim humorjem prenašajo svojo usodo! — Zato pritrjujejo vojnemu ministru, ki je za prihodnje delegacijsko zasedanje v sredi maja na računski listek zapisal 480 miljonov novih vojaških kreditov. Tako prinaša avstrijska ministrska konferenca namesto zaželjenih priprav za ozdravljenje gospodarskega življenja težka bremena in napoved, da krize še ne bo konec!

Konec stavke papirniškega delavstva v Vevčah.

Dne 11. oktobra lani je izbruhnila v vevški papirnici stavka, ki je trajala celih 128 dni, t. j. nekaj dni nad štiri mesece.

Stavka je bila spočetka splošna. Prvi kazilci stavke so bili le pazniki in uradniki, šele pozneje, takorekoč zadnje dni, je vstopilo v delo tudi nekaj delavcev, ki pa še niso rešili tovarne.

Prvi vzrok stavki je bil, ker je tovarniški ravnatelj zapretil, da bo odpustil pet starejših delavcev. Še preden se je uresničila ta pretnja, se je pričela stavka, ki je včeraj končala pred zastopnikom okrajnega glavarstva, kateri je vodil pogajanja med tovarno in zastopniki delavstva.

Delavstvo je pravzaprav sprejelo delo, ne da bi bilo kaj doseglo. Ravnatelj sprejme vse delavstvo zopet v tovarno razen dveh delavcev. Čudno pri vseh teh obravnavah je bilo to, da se zastopniki izmed delavstva niso direktno pogajali z delodajalcem. To ni bilo pravilno in je prej podobno zahrbtni kupčiji nego pa pogajanju. Pri vseh pogajanjih bi morali imeti delavci tudi sami svoje zaupnike, da bi bili sami priče, kako se govori o pogojih in pa o delavcih pri pogajanjih.

Za pogajanja so se angažirali klerikalni matadorji in vsa stvar izgleda prav tako, kakor bi bila ta pogajanja imela namen, da se uredijo zopet dobri odnošaji med poljskim župniščem in tvorniškim ravnateljstvom, ki sta se že nekaj časa pisano gledala.

V gospodarskem pogledu je ta stavka za Vevče in za okolico naravnost katastrofalnega pomena. Če pomislimo, da je stavkalo nad 600 oseb, potem lahko smelo trdimo, da je delavstvo izgubilo na zaslužku v tem času najmanj okolo 180.000 K. Ti izpadli dohodki se niso znatno nadomestili ne s podporami, pa tudi ne s tem, da je nekaj delavcev delalo pri regulaciji Ljubljanice in da je Lončarič obljubil delo vevškemu delavstvu pri gradnji belokranjske železnice. Te velikanske izgube bi ne bilo mogoče niti tedaj ne pokriti, če bi bilo delavstvo doseglo tudi one mezdne poboljške, ki so jih po nasvetu klerikalcev obnovili med stavko.

Izid stavke je bil že vnaprej pričakovati tak, kakršen je, toda krivda delavstva ni, da se je stavka pričela ob neugodnem času, krivda delavstva ni, da ni imelo ob začetku stavke organizacije, ki bi bila stala za njim, ki bi bila v zvezi z delavstvom drugih tovarn Leykamove družbe, ki bi bilo podpiralo vevško delavstvo moralno in s stavkovno podporo, marveč vsa krivda pada na klerikalce, ki so poprej vedno hujskali delavstvo proti delavskim organizatorjem. S kamenjem in s pretepanjem naših ljudi so klerikalci razbijali nekdaj obstoječo našo organizacijo in preprečili pozneje snovanje nove organizacije. Vevško delavstvo se po večini še spominja, kako je že enkrat s pomočjo delavske organizacije doseglo zboljšanje svojih mezd. In tako je šlo delavstvo tokrat v boj za svoje človeške pravice brez zanesljive zaslombe in nepripravljeno, kar na slepo srečo, in res mnogo žrtvovalo in junaško žrtvovalo.

Krajevne organizacije, ki jih snujejo klerikalci po Slovenskem nimajo v gospodarskem pogledu za delavstvo prav nobenega pomena. Organizacija mora biti osnovana na široki podlagi, mora zbirati denar in mora biti v zvezi z delavstvom vseh tistih krajev, ki pridejo pri stavki v poštev glede solidarnosti in glede materialnega podpiranja. Če ni teh predpogojev, se mora vsaka večja stavka izjaloviti. Take organizacije so edino naše centralistične organizacije. Vsi drugi poskusi pa, ki jih delajo klerikalci in liberalci pri nas, so neplodne igračke kapitalističnih hlapcev, ki vodijo delavstvo le v pogubo.

Vevška stavka nas uči mnogo. Dokazuje nam potrebo neodvisne delavske organizacije, dokazuje nam, da so klerikalne organizacije v delavskih bojih brez vsakršne moči in da mora delavstvo iskati zaslombe v svojih delavskih organizacijah, nikdar pa ne v političnih organizacijah meščanskih strank.

Vevška stavka bodi svarilo vsem onim delavcem, ki se premalo brigajo za organizacijo, in vsem onim patvoram organizacij, ki mislijo, da jih bodo v mezdnih bojih izdatno podpirale meščanske stranke.

Ženstvo in politika.

Mogočna narašča v zadnjih letih žensko gibanje in dan za dnem dokazujejo žene, da znajo poleg ženskih opravil tudi še kaj več, da se zanimajo za socialna, politična in kulturna vprašanja. Ali vkljub njihovi resni volji za sodelovanju v javnem življenju, vkljub vsem dokazom, da njihove duševne moči zmorejo tudi delo izven družinskega kroga, vkljub temu nimajo še nobene zakonite pravice, da bi uveljavile svojo voljo tam, kjer se sklepajo zakoni, urejuje javno življenje in odločuje o zahtevah, ki so življenskega pomena tudi za njo. Če pa skušajo podreti kitajski zid, ki jih loči od vsega javnega življenja in zahtevajo politične pravice, tedaj žanjejo prezirljiv nasmeh ali pa jih zavračajo s hinavsko skrbjo, češ, da bi ženska, ki bi se udeležavala političnega življenja, izgubila ves »čar«, ki jo dela prikupljivo, in zatrjujejo ji, da je politika umazana, nečedna reč. Meščanski politični so redki, ki bi spoznavali in priznavali upravičenost ženskih zahtev po političnem sodelovanju. Socialna demokracija pa nastopa povsod in brezpogojno za politično enakopravnost ženstva z moškimi.

Kolikokrat slišimo: politika je zgolj zadeva moških, ženska politika pa naj se pričenja in končava v kuhinji. Ali tako govore oni, ki se sami še nikdar niso resno pečali s politiko in ki ocenjujejo vsak nov pojav iz zakajenega obzorja ob gostilniški mizi.

Kako globoko se razlikuje od teh plitvežev socialna demokracija, ki zahteva: žena naj izrazi svojo voljo ob času volitev in naj pove, komu da zaupa odločevanje v državnem zboru, v deželnih zborih in občinskih zastopih. Saj tudi ženam ne more biti vseeno, iz kakšnih vidikov presoja izvoljeni zastopnik vprašanja o militarizmu, davčnih bremenih, socialnih zahtevah. Pač ni vseeno ženi materi, če dovoljujejo poslanci vladi vedno nove hekatombe vojakov, če z brezprimerno lehkomiselnostjo povišujejo indirektne davke ne glede na vedno naraščajočo draginjo in če vlado podpirajo v njenem preziranju po ustanovah, ki naj bi zboljšale socialne razmere.

Ko so odklonili meščanski poslanci socialno demokratično zahtevo po brezpogojni dveletni vojaški službi, ali ni to zapeklo v srce tudi mater? Polovico svojega življenja, najlepša leta so žrtvovale, zapostavljale svojo osebo v dolgi dobi, ko so izgojevale sinove in sedaj naj jih izroče mirno nenasitnemu molohu, telesnemu in duševnemu trpljenju dolgih treh let. In če izbruhne vojna? Koliko krepkih sinov, ki so bili morda edina materina opora, gre, da brani imetje in interese onih, ki so njega in mater le izkoriščali. Odhajajo zdravi, čvrsti, vračajo se pohabljeni, ali pa obleže na bojnem polju. Mati pa nima pravice, da bi protestirala proti brezvestnim bojnim igram. Za vojaštvo in vojsko je treba denarja, veliko denarja. Vlada ga iztisne iz proletarskih družin in meščanski poslanci so njeni hlapci. Davki na živila, na življenske potrebščine, carina na uvoz žita in živine so neizčrpni viri. Žena, gospodinja, občuti prva davčni vijak. Mož ne dobi višje mezde ob času draginje, ženi izroči prav toliko denarja za gospodinjstvo in ona, ki ni zrela za politične pravice, mora biti dovolj zrela, da z 2 kronama na dan nasiti in oblači družino, pa če je še taka draginja. Za tak račun je zrela, da bi znala izpolniti glasovnico s pravim imenom, za to je premalo razsodna.

Kako je materi pri srcu, če mora siliti svojega še telesno nezrelega otroka na delo, da ji prispeva z nekaj vinarji k izdatkom gospodinjstva? Skoraj dvestotisoč otrok, ki niso še štirinajst let stari, dela na Avstrijskem v obrtu, industriji ali pa doma. Pravijo, da so otroci cvet človeštva. Vaši otroci, proletarke, so zamorjeni cvetovi, da se bohotnejše razvijajo na zemlji, ki je pognojena s krvjo Vaših otrok, otroci posedujočega razreda.

V nedeljo, 9. marca, hočemo slovenske socialistinje povedati glasno, da imamo dovelj tega zapostavljenja, da je naša človeška pravica, če zahtevamo politično enakopravnost in da se zavedamo važnosti političnih pravic za ženstvo. Čim več nas bo, tem jasneje se bo pokazala naša volja, zato pa agitirajmo za čim večjo udeležbo za »Ženski dan«.

Protislovja.

Najznačilnejši pojav kapitalistične produkcije je gotovo, da je človeštvo zašlo v protislovja, katera so bila preje nepoznana ali pa še le v začetnem razvojnem stadiju. Beda in uboštvo sta bili v prejšnji dobi, ko produkcija še ni bila razvita, nekaj nenavadnega. Ali v človeški družbi, ki proizvaja bogastva, o kakršnih prejšnji ljudje niso sanjali, bi ne smelo biti uboštva. Kljub produkciji, ki je tako urejena, da vsak dan ustvarjamo neizmerna bogastva, pa imamo več bede in siromaštva kot v prejšnih letih. Tudi prepad med siromaki in bogatini se širi vsak dan, zaeno pa narašča za delavce življenska negotovost. Delavec, ki danes še dela, ne ve, ako bo drugi dan še delal. Odpoved dela visi nad njegovo glavo kot Damoklejev meč. Danes še dela, drugi dan je pa mogoče že na cesti. Ako delavec ne dela, tedaj tudi ne zasluži in nima sredstev za življenske potrebščine. Navzlic polnim žitnicam in hladnim shrambam za živež, kljub polnim prodajalnam oblek in obuče, mora delavec stradati in hoditi v slabi, ponošeni in oguljeni obleki. Mar ni to protislovje, Tisti, ki je delal, da so se napolnile žitnice in hladne shrambe, tisti, ki je znojil, da so nakopičili raznovrstno blago v skladiščih do vrha, hodi lačen, napol bos in nag in berači miloščino! Naobratno pa tisti, ki je celo najel ljudi, da so mislili zanj, živi v razkošju kot trot v panju.

Enaka nasprotstva vidimo tudi drugod. Danes je narod odvisen od naroda, dežela od dežele in odvisnost čimdalje bolj narašča, tembolj ko se izpolnjuje kapitalistična produkcija. Vzlic naraščajoči medsebojni odvisnosti pa hujskači ščuvajo narod proti narodu. Sadove te hujskarije lahko opazujemo sedaj, ko je na stotisoče vojakov pripravljenih, da planejo drug na drugega in začno podirati, kar je stalo mnogo dela in truda. Ali ni to protislovje?

Delavci gradijo velikanske stavbe: mostove, prekope, skladišča it. Medtem ko eni delavci gradijo kulturne stavbe, pa vplivajo njih tovariši v druzih podjetjih topove in granate, da nekega dne pod točo grant razsujejo večletno delo.

V Haagu imamo sicer mirovno sodišče, ki naj bi razsojevalo mednarodne spore. Koliko je to sodišče dandanes vredno, dokazuje balkanska vojna. Ako navadnemu človeku kdo stori krivico, potem mora iskati zadoščenja pred sodiščem. Užaljenemu človeku ni danes dovoljeno, da bi žaljivca kaznoval z lastno roko. Ako bi užaljeni človek ubil žaljivca, bi ga obsodili na smrt ali pa v ječo. Drugače je v vojni. Tam imenujejo človeka, ki je pomoril mnogo druzih ljudi, junaka in v spomin na moritev ga odlikujejo še s kolajno.

Tako protislovje vidimo v vsakem delavskem štrajku. Kadar najeti beriči in pretepači streljajo na neoborožene štrajkarje, jih kapitalistično časopisje hvali kot pogumne fante, medtem ko štrajkujoče delavce isto časopisje nažene s tolovaji in anarhisti, ako se s pestmi dobro oboroženim morilcem postavijo v bran za varstvo svojega lastnega življenja.

Delavec, ki je branil s pestjo svoje življenje, pride pred sodišče, da ga kaznujejo, ker je branil edino, kar lastuje, naobratno se pa najetemu pretepaču ne skrivi las na glavi, ako je v službi kapitalistov smrtno nevarno ranil nekaj delavcev ali pa celo umoril. Mar ni to protislovje?

Delavcu, ki je izgubil delo in išče zaman dela drugod, pravijo postopač, vagabund. Povsod preži nanj policija, da ga odvede pred sodišče in ga kaznuje radi postopaštva. Kapitalistu ki je najel ljudi, da mislijo in delajo zanj, da tem laglje lenuhari in vživa, kar so drugi pridelali in proizvedli, pa pravijo gospod. Kadar pride v dotiko z gosposko, se mu klanja vse in nobenemu policaju še v sanjah ne pride na um, da bi takega lenuha arctiral radi postopaštva in ga odgnal pred sodišče.

Ako delavec ukrade liebec kruha, da bi si utešil svoj glad, ga obsodijo v ječo, nasprotno pa pravijo človeku, ki je druge ljudi ociganil za milijone, da je pameten. Ako je tak slepar kasneje vrnil ljudem nekaj od svojega plena, daroval nekaj tisočakov za človekoljubne in izobraževalne namene, ga proslavljajo kot človekoljuba s čistim in zlatim srcem.

Ako je delavec prišel navskriž s kazenskimi paragrafi, mu pravijo, da je hudodelec, moralno propadel človek, za katerega je najboljše, da za vedno izgine za jetniškim zidovjem. O miljonarju ki je imel vsega dosti, pa ni spoštoval zakonov in je izvršil mogoče kakšno najbolj umazano hudodelstvo, pa poročajo v časnikih, da se mu je omračil duh. Miljonarja v tem slučaju pomilujejo in mu želijo, da bi se kmalu vrnilo zdravje.

Na miljone vreč kave leži v njujorških skladiščih. Zvezna vlada je stopila trustu za kavo na prste in zahtevala, da se kava postavi na trg in tako zniža cena. Zdaj čitamo, da bodo tisoče vreč kave pogreznili v Atlantiku. Seveda zato, da ne bo treba znižati cene. Na hamondskem smetišču pri Chicagi so zagrebli tisoč železniških voz krompirja, da bo tam segnil. Iz Stoctona, Cal. poročajo, da so tisoče vreč čebule pogreznili v Pacifiku. Obenem poročajo iz Kalifornije, da imajo na miljone sodov najboljših jabolk, ki gnijejo v sodih. Neki kalifornijski kmet je situacijo označil tako-le: »Tatinska družba komisjonskih trgovcev nas je ogoljufala za dve letini.«

Atlantiški in Pacifični ocean, pa smetišče žro živila, ki so namenjena ljudem, da ljudje plačujejo visoke cene za živila, ki so postavljena na trg. Na eni strani uničujejo s premislekom živila zavoljo večjega profita, na drugi pa vidimo ljudi, ki padajo v prerani grob, ker so hranjeni preslabo. Ali ni to protislovje?

Tako bi lahko naštevali protislovja, današnje človeške družbe.

Ali odkod izvirajo vsa protislovja? Iz kapitalističnega proizvajalnega načina je v produkciji, ki postaja vedno bolj družabna, medtem ko je razdelitev izdelkov, ki so sad te produkcije, še vedno individualna; posamezniki odločujejo, kako se bodo izdelki razdelili. Seveda se temu lahko odpomore, ako bi poleg družabne produkcije imeli tudi socializirano razdelitev. To je pa socializem, katerega danes še večina noče.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Prijateljem »Zarje«.** Pogosto si ubijajo »vsevedeži« in »nezadovoljneži« v naših vrstah glavo, zakaj imajo časih drugi listi o tem ali onem dogodku prej poročilo nego »Zarja«. Dočim prinaša »Zarja« o političnih rečeh in o delavskih vprašanjih točnejša in hitrejša poročila nego drugi dnevniki« — tako ugibljejo ti »modrijani«, kedar so sami med seboj — »pa jo s poročili o tepežih, požarih, umorih in tatvinah drugi listi prehitevajo!« Problem ni težak in poskusimo ga razrešiti! Dočim so pristaši meščanskega časopisja navajeni, da vse, kar izvedo, brž napišejo in neso brez obotavljanja v uredništvo, je pri nas zmisel za hitro informiranje uredništva še vse premajhen; zlasti »vsevedeži«, če slišijo to ali ono, ne napišejo in ne prineso spotoma v uredništvo, temveč ležejo lepo na medvedjo kožo in čakajo — kaj bo »Zarja« prinesla! Vsem prijateljem, ki čutijo dolžnosti do lista, sporočamo, da je zadnji čas za lokalne vesti do sedmih zjutraj!

— **Sijajen shod naše mladine.** V nedeljo popoldne se je vršil v društvenih prostorih javen shod mladinske podružnice »Vzajemnosti«, ki je bil najboljši odgovor na razne lažnjive napade v javnosti. Nasprotnikom, ki so bili povabljeni, je zlezlo srce v hlače, pa niso prišli, da bi se bil pogledali »iz oči v oči«. Naši mladeniči se niso skrivali za hrbet policije, kaso to storili gospodje iz narodnjaškega tabora. Poročili sodr. Kocmurja in Demšarja, ki se je spominjal tudi umrlega poslanca sodr. Schuhmeierja, sta napravili na navzoče najboljši vtis, kar dokazuje že pristop 16 novih članov. Govornika sta temeljito ovrgla laži, ki jih trosijo gotovi ljudje v svet z namenom, pripraviti naše delo ob ugled. Pa ne pojde!

— **Schuhmeier in slovenski delavci.** Prijatelj našega lista nam piše: Nikdar nisem imel prilike videti ali slišati poslanca Schuhmeierja, toda vest, da je umorjen, me je zadela tako, kakor če bi se bilo to zgodilo n. pr. komu iz mojega sorodstva. Sem reden čitatelj »Arbeiter-Zeitunge« in reči moram, da so mi poročila o Schuhmeierjevih nastopih najbolj ugajala. Kadar nisem imel časa za prečitanje parlamentarnih poročil, sem Schuhmeierjeve govore vedno v celoti prebral. Bili so polni svežega duha, pestri po vsebini, originelni, duhoviti, da sem jih čital kar s požirki. Vsaka beseda na svojem mestu, vsak stavek liki udarec na bron. Če bi kdo dejal: koncert, kosilo — ali Schuhmeierjev govor? Dal bi prednost Schuhmeierju. Tako se mi je priljubil, kakor da sem moža osebno poznal in zdi se mi, če bi ga srečal, da bi stopil k njemu in mu stisnil roko kakor staremu znancu. Kolikor so mi razmere znane, vem, da je bil Schuhmeier nemškega jezika veščim sodrugom znan kakor na pr. kak domač politik, zato sem mnenja, da bi ne bilo napačno, če bi tudi slovensko delavstvo poča-

stilo mučenika svojih idej na primeren način. Izvedel sem, da sta izvrševalni odbor in ljubljanska »Vzajemnost« položila po odposlancu sodr. E. Kristanu dva venca s trakovi. Ali bi ne bilo umestno, če bi se vse slovenske organizacije oz. vsi slovenski sodrugi udeležili sožalja s tem, da bi prispevali za Schuhmeierjev sklad? Vsak en klinček! naj bi bilo geslo. Venca naj bodeta darilo celokupnega slovenskega organiziranega proletariata! Iz preostanka naj bi se nabavilo pokojnikove slike, ki naj bi krasile društvene prostore vseh organizacij in domovanja slovenskih proletarcev. Del vsote bi se lahko porabil kot prispevek za nagrobni spomenik, da se tako tudi slovensko delavstvo oddolži možu, ki je svoje življenje posvetil tudi njemu v korist in naposled padel kot mučenik sredi bojnega polja. Ker se zbog razmer ne moremo udeleževati javnega življenja, prosim cenjeno uredništvo, naj moj nasvet uvažuje in ga objavi, za kar se že v naprej zahvaljujem ter beležim z vsem spoštovanjem —r—.

Opomba uredništva: S predlogom se povsem strinjamo in menimo, da bi bila »Vzajemnost« najbolj poklicana, da vzame zadevo v roke.

— **Nemški sodrugi v Ljubljani.** Koncem meseca avgusta letos priredi zveza kovinarjev v Draždanih in Stuttgartu poučen izlet svojih članov v Benetke, za katerega se je že priglasilo in plačalo pristojbino nad 1200 oseb. Med izletniki bo tudi več občinskih, deželnih in državnih poslancev. Posredovanju slovenskega tajnika avstrijske zveze kovinarskih delavcev, sodr. Mihevca v Trstu, se je posrečilo doseči, da se ustavijo izletniki tudi v Ljubljani, kjer bodo prenočevali, na kar se drugo jutro odpeljejo v Postojno in odtod v Trst in Benetke. Izletniki pridejo v Ljubljano na soboto in se je že konštituiral odbor, obstoječ iz načelstva »Vzajemnosti« ter odbora kovinarske organizacije, ki bo ukrenil vse potrebno, da odnesejo nemški sodrugi s Kranjskega najboljše vtise. »Deželna zveza za promet tujcev« je dala odboru na razpolago več albumov s slikami, ki so se vposlali izletniškemu odboru. Natančen spored slavnosti bomo še objavili.

— **Občni zbor šišenske podružnice »Vzajemnosti«** se je vršil v soboto, 15. t. m. ob lepi udeležbi članov in članic. Načelnik sodrug Dražil otvori ob poldevetih občni zbor, pozdravlja navzoče ter imenuje zapisnikarjem sodr. Kisovca. Preden preide na dnevni red, poda besedo sodr. Kristanu, ki se v toplih besedah spominja od zločinske roke umorjenega sodruga Schuhmeierja, omenja njegovo delovanje, ki je bilo posvečeno do zadnjega diha v korist delavstva in prospeh njegovih institucij ter pozivlja navzoče, da se v znak sožalja dvignejo s sedežev. Se zgodi s »slava« klici Schuhmeierju. Nato preide k prvi točki dnevnega reda, pri kateri poda sodr. načelnik predsedstveno in ob enem namesto službeno zadržanega tajnika tudi tajniško poročilo. Načelnik omenja, da šteje podružnica koncem poslovnega leta, ki je trajalo od ustanovitve sem osem mesecev, 68 članov, katero število je vočigled delavskemu značaju Šiške premajhno. Odbor je reševal društvene zadeve v 18 rednih mesečnih in izrednih sejah. Prvo leto društva ni bilo plodonosno v izobraževalnem oziru, ker se je imela podružnica boriti z denarnimi težkočami in je moralo torej njeno delovanje stremiti v prvi vrsti za pridobitvijo gmotnih sredstev. To se je s pomočjo članov tudi posrečilo in priredili smo izborno uspelo vinsko trgatev, dalje mal Martinov večer in pa v zvezi z žel. podružnico v Sp. Šiški tudi Silvestrov večer. Vse te veselice so prinesle precej čistega dobička, tako da se bo mogel novi odbor v prihodnjem letu v resnici oprijeti onega izobraževalnega dela, v katerega svrho se je ustanovila »Vzajemnost«. V tem oziru je storil že sedanji odbor primerne korake vsled sklepa, da se ustanovi v najkrajšem času društvena knjižnica in se prične sedaj v postnem času s predavanji. Ustanoviti smo hoteli tudi plesno šolo, ki se je pa vsled nezanimanja izjalovila. Tudi s pevskim zborom so križi in težave, ker ne moremo najti primernega lokala in ga tudi ne moremo najeti, ker imamo premalo rednih mesečnih dohodkov. Zato bo naloga prihodnjega odbora, da se s podvojeno silo poloti pridobivanja novih članov. Dolžnost vsakega razrednozavednega delavca v Sp. Šiški je, da postane član svoje kulturne organizacije. Zahvaljuje se koncem svojega poročila uredništvu »Zarje« za objavo društvenih naznanil ter Konzumnemu društvu za Ljubljano in okolico za prepustitev pisarniških prostorov za seje in druge sestanke. Nato poda sodrug **Svetlin** blagajniško posojilo, iz katerega je razvidno, da je imela podružnica skupnih dohodkov 520 K 64 vin., stroškov pa 244 K 7 vin.; denarni preostanek je torej 276 K 57 vin., ki so razen male svote plodonosno naložen. Podružnični inventar reprezentira vrednost 35 K 50 vin. V imena revizorjev poroča odrug **Kisovec,** da so se pri vsakokratni mesečni reviziji našle knjige in blagajna v najlepšem redu ter predlaga, da se poda odboru absolutorij. Ker ne želi nihče besede k poročilu odbora se sprejme predlog o podelitvi absolutorija — Pri drugi točki se po kratki debati izvolijo sledeči sodrugi in sodružice v odbor: Načelnik: Dražil St.; namestnik nač. Dolžinka A.; blagaj. Kisovec K.; namestnik blagajnika: Jurčič Š.; zapasnikar: Dolinar A.; namestnik zapisnikarja: Novak K; odborniki: Baumkirchner J., Hirschmann Marija, Kovač Marija, Leskovec M., Merjasec I.; revizorja: Linhart J., Šloser L. — Pri raznoterostih se razvije živahna debata o nadaljnem delovanju društva. Posebno sodrug Kristan je v daljšem razlaganju podal več koristnih nasvetov, katere naj novo izvoljeni odbor upošteva pri svojem delovanju. Vsi navzoči pritrjujejo govornikovemu izvajanju, da nam je treba v prvi vrsti knjižnice in pa predavanj, in obljubljajo, da bodo posebno v pridobivanju novih članov kolikor možno in z vnemo pomagali odboru. S tem je dnevni red izčrpan in sodrug načelnik v zaključnem govoru v imenu odbora obljublja, da se bode odbor oziral radevolje na vse dane mu nasvete, katerih izpolnitev pa bo mogoča le, ako bodo vsi člani izpolnjevali svoje dolžnosti, se zanimali za društveno delovanje in poskrbeli, da pride sleherni razrednozavedni delavec v Sp. Šiški v naš krog. S klicem »Na delo za prospeh naše izobraževalne organizacije« zaključi zborovanje.

— **Maščevanje** državno-železniške uprave. Svoj čas je »Zarja« poročala, da je neki drž. žel. uradnik na nečuveno nesramen način opsoval vratarja s. Janežiča, ki je odrznil od neke visokostoječe osebe zahtevati vozni listek. »Zarja« je po zaslugi ožigosala postopanje tistega žel. uradnika, nakar se je proti — opsovanemu vratarju uvela disciplinarna preiskava, češ da je sam v »Zarjo« poročal o oliki svojega predpostavljenca. Namesto, da bi se uradnika poučilo o oliki — pa disciplinarna preiskava, ki je nota bene povzročila, da je — opsovani vratar s. Janežič prestavljen v Herpelje. »Vljudni« in »olikani« uradnik dobi najbrže medaljo za zasluge! Taka je pravica pri c. kr. drž. železnici!

— **Zanimiva kazenska razprava.** Danes, v torek, ob tri četrt na 10. dopoldne se vrši pred tukajšnjim deželnim kot prizivnim sodiščem zanimiva kazenska obravnava na priziv krojaškega mojstra Josipa Ahčina, Francovo nabrežje št. 31, ki je s svojo tožbo zoper vajenca E. B. pred okrajnim sodiščem temeljito pogorel. E. B. je namreč Ahčinu očital in pred sodiščem tudi dokazal, da je le-ta svojim vajencem dajal slabo in nezadostno, da, večkrat celo neužitno hrano. Tudi pretepal je Ahčin svoje vajence in je še lani moral neki vajenec iskati zdravniško pomoč. Okrajni sodnik g. Grasselli je Ahčinu zagrozil, da bo vso zadevo izročil državnemu pravdniku; toda Ahčinu ni nič do tega, da se bo njegovo umazano perilo še enkrat pralo na javni razpravi. Dozdaj smo imeli z Ahčinom še nekoliko obzirov z ozirom na njegovo družino, dasiravno bi mu predsednik »Vzajemnosti«, ki zastopa E. B., že po razpravi pri okrajnem sodišču dal priliko, da bi par dni premišljeval pod ključem. Zdaj je naše potrpežljivosti konec in Ahčin naj sam sebi pripiše posledice, ki bodo nastale. Poskrbeli bomo, da se bodo za Ahčinovo ravnanje začeli brigati faktorji, ki so dozdaj iz nerazumljivih razlogov mižali z enim in celo obemi očesi. O izidu današnje obravnave bomo poročali.

— **V Kranju** so ustanovili nekakšno bolniško blagajno, o kateri pravijo klerikalci, da ni klerikalna, liberalci pa pravijo, da je klerikalna. Bodi že ta blagajna klerikalna ali ne, gotovo je to, da hočejo klerikalci zavesti s to blagajno kranjsko obrtništvo in tudi delavstvo, kolikor pride v poštev, v svojo politično stranko. Glede snovanja takih bolniških blagajen pa smo mnenja, da so v škodo razvoju bolniškega zavarovanja, ker je vsako cepljenje takih zavarovalnih ustanov le nova ovira pri uredbi socialnega zavarovanja, ki ga namerava država in morda se ne motimo, če trdimo, da klerikalci tako snovanja podpirajo le zaraditega, ker hočejo delati ovire glede uvedbe socialnega zaravoranja. Takega zlobnega namena sicer ne pripisujemo preprostemu obrtniku in delavcu, pač pa možem, ki to misel podpirajo z namenom, da bodo kovali iz takih ustanov politični in gospodarski kapital na škodo zavarovancev. Glede višine prispevkov pa velja to-le: Čim nižji prispevki so, tem bolj svarimo pred pristopom k takemu zaravovanju, ker je nizek prispevek samo vaba za nerazsodne ljudi.

— **Iz Tržiča.** Misijon bomo imeli v Tržiču. Joj, to bo zopet zabavljanja zoper socialne demokrate! Kar kadilo se bo. No, upajmo, da bodo gospodje misijonarji tudi povedali, kako slab krščanski mož je bil oni lopov, ki je zahrbtno umoril socialnega demokrata Schuhmeierja. Doslej so vedno vpili, da socialni demokratje nimajo vere, da so polni sovraštva itd. Kaj pa zdaj? Agitator krščansko socialne stranke, brat glavnega voditelja krščansko-socialne stranke — in glej, gret er umori zavratno moža, ki mu v življenju še nič žalega ni storil? — Naš gosp. Gole (kaplan) je tudi hud nasprotnik soc. demokratov. Enkrat je v trafiki videl fotografijo dr. Adlerja. To ga je tako razjezilo, da je dvignil proti izložbi pest in zažugal. češ, ta tam je od hudiča . . .

— **Javen ženski shod na Savi** bo 23. februarja ob treh popldne pri Jelenu. Dnevni red: Žena in organizacija. Poroča sodružica Gornikova iz Trsta.

— **Iz gledališke pisarne.** Nocoj v torek se (za abonente na par) prvič v sezoni uprizori Leharjeva kratkočasna in splošno priljubljena opereta »Grof Luksemburški« z g. operetnim tenorjem Ljubišo Iličičem iz Trsta kot gostom. Kapelnik g. Niko Štritof, režiser g. J. Povhe. — V sredo zvečer se izven vsakršnega abonmana kot kronska predstava prvič in zadnjič ponovi Schwayerjeva drama iz dijaškega življenja »Red iz nravnosti«, ki je ob svoji nedeljski premieri splošno prav zelo ugajala. Tudi to pot natopi g. Šest iz Dunaja v vlogi dijaka Feliksa. Začetek ob pol 8. zvečer. Med odmori koncertira orkester »Slovenske Filharmonije«. V četrtek se zopet z g. Iličičem kot gostom prvič ponovi Leharjeva melodijozna opereta »Grof Luksemburški«.

— **Vojaški nabori v kranjskem političnem okraju.** Dne 10. marca se bodo vršili vojaški nabori za sodni okraj tržiški, in sicer v Tržiču ob 9. dopoldne za občino Tržič, ob pol 10. za občino Križe, ob pol 11. pa za občini Sv. Katarina in Sv. Ana. Dne 11. marca bodo vojaški nabori v Kranju, in sicer ob 8. za občino Šenčur, ob pol devetih za občino Cerklje, ob 9. za občini Hrastje in Voglje, ob pol 10. za občino Predvor in ob 10. za občino Smlednik. — Dne 12. marca 1913 se nadaljuje vojaški nabor v Kranju za občino Kranj ob 8., za občino Predoslje ob pol 9., za občino Stražišče ob 9., za Naklo ob pol 10. in za občini Mavčiče in Sv. Jošt ob 10. — Dne 14. marca t. l. se vrši nabor v Škofji Loki, in sicer ob 8. za mestno občino Škofja Loka, ob pol 9. za občino Stara Loka, ob 9. za občini Poljane in Javorje, ob pol 10. za občino Trato in ob 10. za občino Oselico. Drugi dan, to je dne 15. marca, se bode vršil vojaški nabor v Škofji Loki ob 8. za občini Zminec in Sora, ob pol 9. za občino Selca, ob 10. za občino Železniki in ob pol 11. za občino Sorica.

— **Polanjko izsleden na nizozemskem parniku »Vaderland«.** Kakor smo že poročali, je knjigovodja pri »Zadružni zvezi« Ivan Polanjko 3. t. m. dvignil z nakazilom na zadružno ime 40.000 K in s svojo ženo pobegnil. Polanjko je goljufijo zelo premeteno izpeljal. 10. decembra je vzel pri magistratu zase in za svojo ženo potni list za inozemstvo. — Preden je dvignil drugič denar — kakor znano, dvignil je že dne 25. januarja 40.000 kron pri »Jadranski banki«, a jih je zopet vložil nazaj — je vzel tri dni dopusta in pripovedoval pri vzgojiteljih svoje žene, da bodeta šla nekoliko proti Balkanu. Ko je potekel dopust in bi imel dne 6. t. m. nastopiti službo, pa ga ni bilo, se je zdelo vodstvu to sumljivo in pri preiskavi zadeve prišlo na goljufijo. Ko je bila še istega dne okoli 5. popoldne podana pri ljubljanski mestni policiji ovadba, je ta takoj začela z najobširnejšo akcijo. Najprvo se je brzojavnim potom obrnila na vsa tu- in inozemska oblastva, zlasti pomorska obrežna, nato je začela pa pismeno akcijo. Nič manj kakor 2000 tiralic se je poslalo na policijska oblastva raznih držav in na avstrijske konzulate itd., kar je imelo res zaželjen uspeh. Ker je imel od pobega do ovadbe Polanjko tri dni časa, je bilo zasledovanje vsled tega zelo otežkočeno. Do včeraj zvečer trajajoče potire so dognale sledeče: Ko je Polanjko denar imel v rokah, si je nabavil belo potno košaro, v kateri si je poskrbel za pot vse potrebno in jo dal po postreščku E. peljati na južni kolodvor, od koder se je dne 3. t. m., t. j. v ponedeljek ob 12. ponoči odpeljal z ženo v II. razredu z brzovlakom na Dunaj. Dognalo se je, da ima pletenica katero je oddal kot prtljago, št. 302, in da tehta 58 kg, kar se je brzojavilo c. kr. dunajskemu ravnateljstvu. Le to je dognalo, da sta bila na Dunaju v torek na pusten dan, zvečer sta pa najela avtomobil, na katerega sta naložila na južnem kolodvoru košaro, katero sta pustila v garderobi po dnevi, ter se odpeljala na zapadni kolodvor. Pri tem je Polanjkovi ženi spodrsnil jeziček in je vprašala šoferja, ako ju še pravočasno pripelje do vlaka, ki gre v Linc ob 8. uri 40 minut zvečer. Tudi postreščka je to vprašala, brzkone da bi zmešala sled. Nato sta se dne 5. t. m. dopoldne pojavila na kolodvoru v Ulmu, kjer je Polanjkota železniški uslužbenec Blessing, ki je imel opraviti s pletenico, po sliki, ki se je bila poslala za njima, dobro spoznal. Polanjko je imel, ko je izročil uslužbencu pletenico, dva vožna listka za brzovlak, s katerima sta se še istega dne ob 10. uri 48 minut dopoldne odpeljala v Stuttgart. Tam sta bila do 8. t. m. in bi se bila že preje kje vkrcala, a sta imela smolo. Oba sta bila bolna in obolelih oseb ne sprejme noben parnik. Zato sta se v Stuttgartu zdravila in ko sta okrevala, je Polanjko naložil v banki 4000 kron, katere je že mestni policijski urad v Stuttgartu zaplenil in sta se odpeljala proti Hamburgu, kamor sta prišla dne 12. t. m. Od tam sta se napotila v Dover in se dne 16. t. m. vkrcala na parnik parobrodne družbe »Red Star Line« v Antverpnu »Vaderland«, ki pride dne 26. t. m. v Novi Jork, kjer so o njunem prihodu že obveščeni. Kakor je razvidno, jima je bila policija vedno za petami, in je, da že nista v Evropi prišla v roko pravice, pripisovati deloma dejstvu, da sta imela tri dni časa, deloma pa tudi njih premetenosti. Kakor znano, je bil Polajnko v neki izseljevalni pisarni dalje časa zaposlen ter se v izseljevalnih zadevah prav dobro spozna. Rekel je celo nekemu prijatelju, da njega ne bodo dobili, če bi kaj naredil. Zadevo glede izročitve in nadaljnje obravnave ima sedaj v rokah c. kr. deželno sodišče.

— **Zopetna preložitev roka za oddajo napovedi v svrho priredbe osebne dohodnine in rentnine za leto 1913.** Z ozirom na razglasa tukajšnjega c. kr. finančnega ravnateljstva z dne 1. decembra 1912 št. A. I. 4223 in z dne 28. decembra 1912 št. 2052/Pr. se naznanja, da je c. kr. finančno ministrstvo z odlokom z dne 13. februarja 1913 št. 10933 rok za oddajo napovedi v svrho priredbe osebne dohodnine in rentnine za leto 1913 na dobo od 1. do 31. marca 1913 vnovič preložilo.

— **Umrli so v Ljubljani:** Edvard Eršte, sin posestnice, tri mesece. — Franc Mavsar, sin trgovskega potnika, 14 dni. — Helena Gerčar, delavka, 78 let. — Barbara Žakelj, žena tovarniškega delavca, 45 let. — Ema Richter, jetniškega paznika vdova, 66 let. — Josip Mandič, stražnikov sin, 4 mesece. — Fran Modic, delavec, 40 let.

— **Na Šmarni gori gori.** Včeraj ob pol 9. je začel goreti gozd na Šmarni gori. Vsled suše in močnega vetra ognja ni bilo mogoče pogasiti in se je z neznansko naglico razširil po velikem površju; najbolj sta prizadeta vsled škode Košir in Bitenc iz Tacna. Ob 3. zjutraj ogenj še ni bil pogašen. Ker je začelo goreti na oddaljenih točkah na enkrat, sodijo, da je ogenj podtaknjen.

— **V Ljubljanici je poiskal rešitev.** Pogrešanega Frana Modica, mestnega delavca, rojen leta 1876, iz Črne vasi št. 2 so včeraj zjutraj ob pol 9. potegnili iz Ljubljanice nasproti Marijinega kopališča na Trnovskem pristanu. Ležal je nekaj metrov proč od brega. Zagledal ga je ribič Sedej s čolna in takoj obvestil policijo. Na lice mesta sta došla dr. Illner in gospod Toplikar. Nabralo se je precej ljudstva, preden so dobili drogove in potegnili utopljenca iz vode. Eden gledalcev je spoznal v truplu Modica, ki ga pogrešajo že od 31. decembra. Kako in kje je zašel v vodo, se bo težko dalo dognati. Najbrž si je siromak sam poiskal grob v Ljubljanici. Življenje mestnih delavcev je v resnici tako pasje, da se prav lehko mehkejšem značajem pristudi. Dočim so se plače uradništvu in ubogim slugam na magistratu vsaj za spoznanje izboljšale, četudi so z ozirom na sedanjo draginjo še vedno siromašne, za mestne delavce ni in ni denarja, dočim se jim delo kopiči čez glave. V delavski politiki so naši liberalci res kakor lesnika!

— **Neverjetna govorica.** Raznesla se je po Ljubljani dvomljiva govorica, da je umrli Koman, ki je bil uslužben v bolnici, prodajal lase mrličev nekemu brivcu, ter se bojda zastrupil zaradi tega, ker so mu prišli na sled. Nam se zdi ta govorica kaj neverjetna in je nujno potrebno, da se dementira, če ni resnična, ker bi sicer taka govorica žalila sorodnike in škodovala tudi prizadetemu obrtniku.

— **Pobegnil je** dne 15. t. m. 15letni dijak Stanko Starkel. Dečko je bolj majhne postave, črnih las, temnih oči, ima dobre zobe, oblečen je v sivo obleko, dokolenske hlače, ima zelenkasto siv klobuk in temno sivo pelerino. Domneva se, da je odšel proti Štajerskem. Kjer bi se pojavil, naj ga pridrže in o tem obvestijo mestno policijo ljubljansko.

— **Kinematograf »Ideal«.** Spored za torek 18., sredo 19. in četrtek 20. februarja 1913: 1. Pot brzojavke. (Naravni posnetek.) Samo zvečer. 2. Vežna ura. (Komična učinkovitost Nordiskfilm Co.) 3. Usojam si prositi za roko Vaše hčerke. (Krasna amer. veseloigra. Samo zvečer. 4. Žurnal Pathe. (Kinematografska poročila. Najnovejši dogodljaji, literatura, šport, moda itd.) 5. I. del: Dolarska princesa. (Komedija Nordiskfilm Co. z gospo Klaro Wieth v glavni vlogi.) Pri vseh predstavah. 6. II. del: Dolarska princesa. 7. Moric kot kinematografski posnemalec na Balkanu. (Velekomična učinkovitost s Princem.

Stajersko.

— **Naš grob.** (Dopis iz Celja.) Dne 6. svečana 1913 je preminul sodrug Blaž Bremec, oddelkovodja pri brzovoznem oddelku. Sodrug Blaž je bil zaveden delavec in zvest boritelj za delavske pravice; mnogo let je bil odbornik krajevne skupine Celje pravovarstvenega društva železničarjev. Kako je bil splošno priljubljen, je pokazal njegov pogreb, ki se je vršil iz hiše žalosti na Dobrovi skozi mesto na okoliško pokopališče. Udeležba je bila nenavadno velika; železničarji so prihiteli tudi z vnanjih postaj poslovit se od ljubljenega tovariša. Zidanimost se je udeležil pogreba s podružničnim vencem. Domača godba železničarjev je igrala žalostinke. Podružnica Celje izreka vsem udeležencim pogreba in darovalcem krasnih vencev, najiskrenejšo zahvalo. Sodrugu Bremcu pa kličemo: Lahka Ti zemljica!

Trst.

— **Opozarjamo čitatelje** na oglas »Delavske konsumne zadruge za Trst, Istro in Furlanijo«, ki je na zadnji strani.

— **V proslavo spomina sodruga Franceta Schuhmeierja.** V nedeljo se je vršilo v veliki dvorani »Delavskega doma« strankino zborovanje v proslavo spomina nesrečnega sodruga Franceta Schuhmeierja. Zborovanje so sklicali vsi trije odbori tržaške socialne demokratične stranke. Vabilu so se odzvali v velikem številu italijanski, slovenski in nemški sodrugi. Velika dvorana je bila natlačeno polna do zadnjega kotička. Zborovanju je predsedoval sodrug Chiussi. Prvi je govoril v italijanskem jeziku sodrug Puecher. Za njim je poročal ob burnem odobravanju v slovenskem jeziku sodrug Milostom. Za sodrugom Milostom je govoril sodrug Hupert v nemškem jeziku. Končno je še sodrug Chiussi omenil žrtve tragičnega februarja 1902. in zaključil to žalno zborovanje, na katerem je zavedni tržaški proletariat dostojno počastil spomin znanih in tajnih žrtev delavskega boja. Bodi vsem blag spomin!

— **Občni zbor »Ljudskega odra«,** ki je bil naznanjen za nedeljo 23. t. m. je zaradi konference v Ljubljani preložen in se bo vršil v nedeljo 2. marca t. l. ob 3. popoldne v »Delavskem domu«. Že sedaj naznanjamo, da kdor ne bo v redu s plačevanjem članarine, ne bo imel na zboru članskih pravic.

— **Sv. Križ pri Trstu.** Nismo imeli nikdar ne volje ne želje, da bi se pričkali s tukajšnjimi takozvanimi »inteligenti« zaradi njihovih neumnosti in gonje, ki jo uganjajo proti socialno demokratičnim delavcem. Vredno se nam pa zdi, da povemo tem »inteligentom« odkrito, da se motijo, ako mislijo, da se jim bo posrečilo razrušiti solidarnost krškega delavstva in ga obdariti z drugim prepričanjem. Krško delavstvo ne potrebuje prav nič narodnjaških, ne klerikalnih fraz. Ono potrebuje izobrazbe in stremi po osamosvojitvi iz kapitalističnega sistema. In pričano je, da bo vse to doseglo potom svojih preorganizacij in v socialno demokratični stranki. Povedali smo odkrito, da so kumovali porodu N. D. O. učitelji, penzionisti in policijski agenti. To je našo »inteligenco« močno razjezilo, pa je začela zaadi tega lagati po časopisju kakor kljukec in obrekovati, da smrdi daleč na okrog. Nimamo seveda nič proti temu, ako si kdo ustanavlja društva in enake inštitucije, mu ne bodo prav nič koristila. Tudi ne branimo nikomur, da ustanavlja društva proti nam. Povemo le, da bomo nasprotovali vsakemu, ki bo hotel ovirati razvoj in napredek, in bomo nastopali z vso energijo, pa naj bodo dotičniki učitelji, župniki, policijski agenti ali klobasarji. Za N. D. O. se je začel zanimati kot pol ptič, pol miš tudi slavno znani »Novi čas«. Razumemo! Tudi za gospode okolu tega klerikalnega lističa je socialna demokracija v Križu hud poper. V zadnji številki tega zakotnega piparja, hoče nekdo po svetopisemski logiki doazati, da se socijalna demokracija v Križu ne vrne nikdar več do svoje moči. To je napisal oni gospod, ki je pred letom še trdil, da bo z eno metlo pometel vse socialiste. Nadalje je farovški dopisnik pripovedoval tudi o nekšnih poneverjenjih v okrajni bolniški blagajni v Nabrežini. Mož bo v hudi stiski, ko mu damo priliko, da to trditev dokaže. Mislil je najbrž, da bo že trditev sama na sebi vzela nekoliko delavcev kraški skupini socialne demokracije. Pa se je motil. Na tukajšnjo socialno demokratično skupino ne bi prav nič uplivalo, tudi ako bi bila trditev resnična. Ker so pa vsi prepričani, da se je

gospod v farovžu nesramno zlagal, je ta laž že sedaj njemu močno škodovala. Pa mu bo škodovala še več. O tem ga lahko zagotovimo. Za njegovo obrekovanje bo žel sadove, kakor se spodobi, da jih žanjejo lažnjivci in obrekovalci. Dobiček bo imela pa le socialna demokracija.

— **Med »Piccolom« in sodrugom Puecherjem** se je vnela polemika zaradi Puecherjevega predloga o poobčinjenju šol Ciril - Metodove družbe. V to polemiko, ki mora biti neplodna že zaradi absolutno šovinističnega stališča, ki ga zavzemajo italijanski nacionalci, glede slovenskih šol, ni vredno, da bi se silili. Konstatiramo le, da je »Piccolo« dejal da je naravnost blazna ideja, ako kdo misli, da bo dala občina (italijansko nacionalistična večina) Slovencem **v Trstu** šole. Socialisti pa zahtevajo slovenske šole. »Edinost« pa venomer trdi, da so italijanski sodrugi enaki italiajnskim nacionalcem. Je pač potrebno, da se to že enkrat konstatira.

— **Shod na Katinari.** Pretečeno nedeljo se je vršil na Katinari v gostilni pri Spetiču mnogoštevilno obiskan shod, ki ga je sklicala zidarska organizacija. Sodrugi na Katinari so uporabili to priložnost, da so postavili na dnevni red poleg zidarskih zadev tudi agitacijo za izobraževalno društvo. Shodu je predsedoval sodrug **Josip Lukežič**, ki je ob otvoritvi poudarjal važnost zborovanja in se zahvalil navzočim za obilen obisk. O dnevnem redu je poročal sodrug **Regent** iz Trsta. Le-ta je opisal vzroke sedanje stavbinske krize in vzroke, ki so povzročili, da je danes v Trstu mnogo domačinov brez dela, dočim delajo tujci. Tega ne bi bilo, ako bi bili zidarji bolj skrbeli za posredovalnico dela. Le s posredovalnico dela je mogoče doseči, da bodo dobivali delo v prvi vrsti domačini. Kdor je rušil posredovalnico dela, ta je enostavno želel, da ostanejo domačini brez posla. Zidarska organizacija je močna; število članov se nikakor ni skrčilo. Znamenje, da si zidarji žele ohraniti to moč. In kakor so si potom organizacije zboljšali svoje delovne in mezdne razmere, kakor je bilo mogoče potom organizacije, da so si izvojevali posredovalnico dela, tako naj sedaj zopet potom organizacije skrbe, da bo posredovalnica začela znova poslovati zidarjem domačinom v korist. — Nadalje je govoril o važnosti izobrazbe in o važnosti delavskih izobraževalnih društev, ki imajo nalogo širiti izobrazbo med delavstvom. — Vsak sodrug bi moral biti član izobraževalnega društva in moral bi biti tudi naročnik delavskega časopisja t. j. »Zarje«. Ob zaključku je sodrug Regent dejal, da naj si izpregovorjene besede vsak ohrani v spominu, naj agitira in jih pojasni onim, ki niso bili navzoči. Zatem je sodrug Lukežič zaključil lepo uspeli shod, ki gotovo ne ostane brez sadov za razvoj socializma na Katinari.

Obnovljena balkanska vojna.

Krvavo klanje na Galipolskem polotoku. — Grki izkrcavajo čete v Mali Aziji in se pripravljajo za napad na dardanelske utrdbe. — Napeto razmerje med Bukareštom in Sofijo.

ŽRTVE PETDNEVNEGA KLANJA NA GALIPOLSKEM POLOTOKU.

Carigrad, 18. Boji med turškimi in bolgarskimi četami, ki so jih pri Veliki izkrcale grške vojne ladje, so trajali vso soboto. Izgube **na obeh straneh znašajo od torka samo na Galipolskem polotoku okolo dvajsettisoč mož, ki so padli deloma v dežju šrapnelov, deloma v bajonetnih spoapdih.** Vse prebivalstvo galipolsko in ranjence so prepeljali na maloazijsko obalo. Turška vlada je z maloazijskih obmorskih mest pregnala vse Grke. Turška vojska je oskrbljena z živili in streljivom za poldrug mesec. Bosporska parobrodna družba je na zahtevo vlade odstopila še ostale transportne parnike.

TURŠKO PRODIRANJE PRI ČATALDŽI.

Carigrad, 18. Turška vojska je v nedeljo prodrla **šest kilometrov severno od Čataldže,** ne da bi naletela na poseben odpor. Turki so osvojili pozicije pri **Kuškjöju.** V okolici so našli **420** bolgarskih mrličev.

ODRIN.

London, 18. »Daily Telegraph« javlja iz Carigrada: Ministri in člani sultanove obitelji **so zdaj prepričani, da Odrin ne more ostati turška last.** Vsled tega bo **Turčija naprosila velesile, da posredujejo za mir.**

Neizpremenjen položaj.

Carigrad, 18. Včerajšnje oficialno poročilo se glasi: Noč je bila v Odrinu mirna. Po dnevu je oddal sovražnik 150 strelov na trdnjavo.

NASKOK NA ODRIN.

Carigrad, 18. Bolgari so v nedeljo naskočili odrinske utrdbe na vzhodni strani mesta. Poveljnik Šukri-paša brzojavlja, da sta se obe utrdbi dobro branili.

KAJ JE S SRBSKO POMOČJO.

Belgrad, 18. Iz Skoplja je dospel sem načelnik generalnega štaba vojvoda Putnik. Časopisje spravlja Putnikov prihod v Belgrad v zvezo z ekspedicijo novih pomožnih čet v Tracijo.

TRI STO EVROPEJCEV ODIDE IZ ODRINA.

London, 17. »Exchange Telegraph« poroča iz Sofije, da je bolgarsko vojno poveljstvo dovolilo 300 Evropejcem, da zapuste Odrin.

KRIŽARKA »HAMIDJE«.

Malta, 17. Turška križarka »Hamidjé« je ob 1. ponoči zapustila malteško luko.

SKADER.

Cetinje, 18. Artiljerija generala Martinoviča **bombardira od raznih strani Skader,** pazi pa, **da ne padajo streli v mesto,** ker vihrajo **na mnogih poslopjih bele zastave.**

Nerešeno vprašanje.

Dunaj, 18. Vesti, da je skadrsko vprašanje že rešeno in določeno, komu bo mesto pripadalo, se ne vjemajo z resnico. O tem **še ni dosežen nikakršen sporazum.**

GRŠKO IZKRCANJE.

Berlin, 18. Iz Carigrada javljajo, da se je Grkom posrečilo v luki Bezika **izkrcati 40.000 mož.**

ATENTAT NA ENVER-BEGA.

London, 17. »Central News« poroča iz Carigrada, da je bil včeraj na Enver-bega izvršen atentat in da je **Enver-beg** težko ranjen.

PONESREČENA EKSPEDICIJA.

Berlin, 18. »Lokalanzeiger« poroča iz Londona: Ko se je ponesrečilo izkrcanje pri Galipoliju, katero je bil organiziral Enver-beg, je ta odšel na bojno ladjo »Barbarossa«, ker se boji maščevanja nekaterih oficirjev, ki mu še ne morejo odpustiti Nazimove smrti. **Vsa ekspedicija, razdeljena na 45 transportnih ladij,** je zdaj brez dela blizu Galipolija. Stražijo jo bojne ladje »Barbarossa«, »Torgut«, »Rejs«, »Medžidje« in šest manjših ladij. Priprave za izkrcanje so bile povsem nezadostne. Osem dni je ležalo brodovje pred Šarkejem. Naposled se je posrečilo izkrcati 4000 mož. Bolgari so pa takoj opazili, kaj se godi, in Turki so se morali vrniti na ladje. Kaj se ima zgoditi z ekspedicijo, ki šteje 25.000 mož, ni znano. Transportna ladje so stare, deloma nesposobne za ekspedicijo. Na poti od Carigrada je ena dobila luknjo; voda je drla vanjo s tako silo, da je dal kapitan najprej **vse topove in strelivo pometati v morje,** potem **pa barko nasesti,** da bi se rešilo vsaj moštvo. Ekspedicija ima tudi premalo živeža. Enver-beg se je baje v četrtek vrnil v Carigrad, ker čete niso marale njegovega poveljništva.

CARJEV ODGOVOR NA CESARJEVO PISMO.

London, 17. V diplomatičnih krogih zatrjujejo, da je carjev odgovor na pismo avstrijskega cesarja jako kratek. Po običajnih zagotovilih starodavnega prijateljstva med obema državama pravi car, da je Rusija trdno odločena »podpirati težnje slovanskih bratov«, ampak upa, da se s potrebnimi oziri na balkansko politiko Avstrije posreči ohraniti mir.

ALBANSKE MEJE IN MEDNARODNI POLOŽAJ.

Berlin, 17. »Voss. Zeitung« poroča, da je bila četrtkova konferenca poslanikov brezuspešna, ker se je pojavilo **ostro nasprotje med avstrijskimi predlogi o delimitaciji bodoče Albanije in med stališčem ruske diplomacije. Položaj je bil tako napet, da je bilo dvomljivo, ako se poslaniki sploh še snidejo** na skupno konferenco. Na prizadevanje angleškega vnanjega ministra Greya se sestane **prihodnja poslaniška konferenca v četrtek.** Vprašanje albanskih meja je v odločilnem štadiju.

SPLOŠNI POLOŽAJ.

Pariz, 18. V tukajšnjih krogih **prevladuje zopet pesimizem.** Naglaša se, da je položaj na vse strani resen, kajti **ne eno izmed akutnih vprašanj se ni približalo rešitvi,** kaj še da bi bilo rešeno. Nesoglasja med posameznimi državami, oziroma državnimi skupinami se niso nič skrčila, pač pa je opravičen strah, **da so se nekatera nasprotja še poostrila.**

BOLGARSKA IN RUMUNIJA.

Dunaj, 18. V tukajšnjih diplomatičnih krogih priznavajo, da je **razmerje med Bolgarsko in Rumunijo zelo resno,** ker se doslej ni doseglo nikakršno zbližanje med zahtevami Rumunije in ponudbami Bolgarske. **Ni pa resnična vest,** ki jo širijo nekateri listi, **da je pogajanje prekinjeno.** Vse velesile so baje na delu, da preprečijo to nevarno eventualnost, ki bi lahko imela nedogledne posledice. **Poslaniki trozveze** neprenehoma posredujejo v Sofiji, svetujoči bolgarski vladi, **da izpolni rumunske želje, kolikor je mogoče. Tudi sile vzajemne trojice** nastopajo, kakor zagotavljajo poučeni krogi, **v enakem zmislu.** Vendar pa ni od nobene strani izvršen kakšen pritisk na Bolgarsko, in takega **namena tudi nikjer nimajo. O rezultatu** dosedanjih korakov je še vsaka sodba nemogoča. Vsekakor je vsem velesilam na tem ležeče, **da ne izbruhne vojna med Bolgarsko in Rumunijo.**

Dunaj, 18. V resnih političnih krogih opažajo s precejšnjim začudenjem, da delajo baje vse velesile **posredovalne korake v Sofiji** in **priporočajo tam popustljivost,** dočim ni **ničesar slišati o podobnih korakih v Bukareštu.** Opaža se tudi, da je Bolgarska kolikor toliko popustila, ni pa nobene vesti, da bi bila Rumunija omejila svoje zahteve. Po tem sodijo, da Rumunija vendarle ne nastopa kar na svojo pest in da bi bil pameten svet tudi v Bukareštu zelo potreben.

Francoska sodba.

Pariz, 18. V poučenih krogih **dvomijo,** da bi mogle velesile v sedanjem trenotku najti **primerno podlago za posredovanje med Bolgarsko in Rumunijo,** če izreče tako željo samo ena stranka. V Bukareštu se sedaj sploh delajo, kakor **da ne marajo** evropskega posredovanja. V diplomatičnih krogih mislijo, da bi bila mogoča sledeča rešitev: **Bolgarska dovoli Rumuniji, da takoj zasede kos obrežja ob Črnem morju,** pa prevzame dolžnost, **da se obrne zaradi Silistrije in Balčika na haško mirovno sodišče,** kateremu se **podvrže, če dobi pri sklepanju miru s Turčijo Odrin.**

RAZRAHLJANA DISCIPLINA V TURŠKI VOJSKI.

Dnevno povelje Mahmuda Ševketa.

Carigrad, 18. Ministrski predsednik Mahmud Ševket-paša inspicira vojne čete in se trudi, da vzpodbode njih hrabrost in utrdi disciplino. V četrtek je izdal dnevno povelje, v katerem častnikom in vojakom zabičava absolutno pokorščino napram predstojnikom. **Vsaka najmanjša nepokorščina se kaznuje z neodložljivo eksekucijo smrtne kazni, ki je brez vseh formalnosti sme izreči neposredno predstojnik prestopnika.** Ševketovo dnevno povelje kaže, da je disciplina v armadi močno razrahljana.

HAKI-PAŠA.

Berlin, 18. »Lokalanzeiger« javlja iz Londona: Haki-paša je včeraj dospel v London. Nalogo ima, da **uvede nova mirovna pogajanja.** Vse vesti iz Carigrada soglašajo s tem, **da gre Turčiji resno za mir.**

ODSTOP GALIŠKEGA NAMESTNIKA.

Dr. Bobrzynski, žrtev Hohenlohejevega potovanja?

Lvov, 18. »Herold Polskie« poroča, da gališki namestnik dr. Bobrzynski v kratkem odstopi vsled nesoglasja z dunajskimi krogi. Princ Hohenlohe je iz Peterburga prinesel kup želja, med drugimi tudi, da se razpuste poljski strelski zbori v Galiciji. Dunajska vlada je v interesu mednarodnega sporazumljenja naklonjena ruskim željam, dočim jih je namestnik Bobrzynski odločo zavrnil. Vsled tega se umakne v kratkem s svojega mesta.

VLADA IN IZSELJENŠKI ZAKON.

Dunaj, 18. Vlada predloži zbornici izseljeniški zakon v marcu ali aprilu. Komisija, ki pripravlja vladno predlogo, se snide 4. marca v svrho zaključne redakcije.

KLJUČ ZA RAZDELITEV PLENA.

Zadrega vladnih strank.

Dunaj, 17. V poslanski zbornici so bili danes razgovori vladnih strank glede na razdelitev plena pri mali finančni reformi. Stranke se niso zbogale.

MAŠČEVANJE ZA SCHUHMEIERJA.

Dunaj, 18. V nedeljo zvečer je dobila dunajska policija iz Monakovega brzojavno obvestilo, da se je napotil 58letni mizarski pomočnik Freiberger na Dunaj z namenom, da maščuje Schuhmeierjevo smrt in umori moričevega brata Leopolda Kunschaka. Policija je informirala takoj dunajskega župana dr. Weiskirchnerja in posl. Kunschaka. Zvečer je v nekem prenočišču zasledila Freibergerja in ga zjutraj ob 6. aretirala. Pri njem je zalotila samokres z dvema patronama in ostro nabrušeno pilo. Na zaslišavanju je Freiberger priznal svojo namero, češ, da ga je zavratni umor nad Schuhmeierjem tako pretresel in ogorčil, da je sklenil krvavo osveto; pilo je vzel s seboj za slučaj, da bi mu bil samokres pri zločinu odpovedal. Freibergerja, ki je očitno defekten človek — bil je že 26 zaradi različnih deliktov kaznovan — so oddali v zapore deželnega sodišča. Freiberger je doma iz Brna in ne pripada socialno demokratični organizaciji.

SENZACIJSKA PRAVDA LUKACS - DESY.

Budimpešta, 17. Danes se je ob velikanskem zanimanju vse javnosti začela razprava v pravdi Lukacs - Desy. Drž. tajnik Desy nastopi dokaz resnice, 1. da je ministrski predsednik Lukacs oddal Ogrski bančni družbi v zakup državno solarino, ker **je družba dala vladni stranki štiri miljone v volilne svrhe; 2. da je pošiljal velikm županom denar za kupovanje glasov,** 3. da je ustanovil in z državnim denarjem **subvencioniral** paketno trasportno družbo, ki je bila podjetje vladne stranke; 4. da si je dal **svoji dve hiši v Zalatni od drž. kase drago preplačati;** 5. da je **izkazoval loterijski delniški družbi, katere ravnatelj je bil prej, posebne usluge.** — Na razpravo je povabljenih mnogo prič: uradniki so odvezani od uradne molčečnosti. Razpravo vodi dr. **Baloghy,** zagovorniki Desyja so: **dr. Vaszony, dr. Gonda in dr. Horvath;** obtožbo zastopa višji drž. pravdnik **Selley.** Pod obtožbo je djana izjava Desyjeva, da je **Lukacs največji panamist v Evropi,** ki jo »obtoženec« na razpravi ponovi. Advokat **dr. Vaszony** ponudi dokaz resnice v navedenem obsegu in opozarja državnega pravdnika, da leži poudarek na besedi »panamist«, ker za dokaz, da je 2. največji panamist v Evropi, bi bilo treba sklicati evropsko anketo. — Razprava se nadaljuje jutri.

IZMIŠLJENO PISMO CAMBONOVO.

Spljet, 18. Nekateri jugoslovanski časopisi so poročali, da je francoski poslanik Cambon pisal spljetskemu monsinjoru Buliću pismo, v katerem naznanja oster protest na londonsko konferenco poslanikov zoper politiko dunajske diplomacije v zadevi albanskega vprašanja. Monsinjor Bulić izjavlja, da od francoskega poslanika ni dobil omenjenega pisma.

TRIJE RIBIČI SO UTONILI.

Rovinj, 17. Kapitan parnika »Brioni« je zagledal včeraj blizu pečine »Due sorelle« čoln, na katerem je klical neki ribič z znamenji na pomoč. Parnik se je čolnu približal in sprejel na krov utrujenega ribiča, ki se piše Dominik Burla. Povedal je, da so bili z njim v čolnu še trije ribiči, a so jih odnesli valovi. Parnik »Brioni« je preiskal vso okolico in našel le truplo mornarja Masoretta. Parniku pomaga pri iskanju torpedni čoln vojne mornarice.

SMRTNA NEZGODA VOJAŠKEGA AVIATIKA.

Dunaj, 17. Aviatik nadporočnik Nittner, ki je dospel včeraj iz Gorice, je padel na Fischamendskem vzletišču z aparatom vred iz višine sto metrov na zemljo in se ubil; Nittnerjevo truplo je strašno razmesarjeno.

MILITARIZEM V NEMČIJI.

Berlin, 18. Brambna reforma, ki jo predloži vlada državnemu zboru, bo v kratkem zgotovljena. **Mirovno stanje nemške vojske se zviša za 144.000 mož na 649.000 mož.** Vlada namerava vpeljati tudi nadomestno rezervo po avstrijskem vzoru.

NASTOP NOVEGA PREZIDENTA.

Pariz, 18. Danes je nastopil 17. januarja izvoljeni predsednik francoske republike Reymond Poincaré svoje mesto.

NAGEL AVANZMAN.

Dunaj, 17. »Deutsches Volksblatt« poroča iz Belgrada, da je prestolonaslednik Aleksander imenovan za generala.

RUMUNSKI ČASTNIK V SLUŽBI RUSKE VLADE?

Bukarešt, 18. Rumunskega stotnika Giljesku so zalotili, ko je hotel **odnesti iz urada generalnega štaba rumunskega važne listine. Stotnika so takoj aretirali.** Giljesku je rodom Poljak in si je pisal Dobzon. Aretacija stotnika je zbudila po vsej Rumuniji velikansko senzacijo. Očitno je bil podkupljen od ruske vlade, da ji preskrbi važne listine rumunskega generalnega štaba. Vojaške oblasti so stotnika Giljesku že dalje časa sumile. Aretacija se je izvršila v soboto. Pravijo, da se je hotel Giljesku polastiti mobilizacijskega načrta in **načrta o kooperaciji avstrijske in rumunske vojske v slučaju vojne z Rusijo.** Stotnik Giljesku je postal znan vsled iznajdbe v aviatični stroki; za izpopolnitev svojega izuma je dobil vladno podporo v znesku 80.000 frankov in veliko darilo iz kraljeve zasebne šatulje. V vohunsko afero je baje zapletenih še več vojaških oseb in je v prihodnjih dneh pričakovati še več senzacionalnih aretacij. Od vlade, v katere službi je Giljesku vohunil, je baje dobil že 600.000 frankov nagrade.

NOVE VOJAŠKE PREDLOGE NA FRANCOSKEM.

Pariz, 18. »Temps« poroča, da namerava vlada prihoduji teden predložiti poslanski zbornici nov vojaški program. Vlada zahteva 70 do 80 miljonov kredita za dopolnitev strelivnih zalog in za izpopolnitev utrdb. Nadalje zahteva **500 miljonov vojaškega kredita za izvršitev obsežne brambne reforme,** ki se izvede tekom nekaj let. Reforma namerava v velikem slogu izpopolniti utrdbe, vojaško aviatiko in razširiti prahárne in orožarne deloma z državno, deloma s privatno režijo. Končno namerava vlada **zvišati efektivno stanje francoske vojske** na višino, ki jo doseže nemška po brambni reformi.

MEHIKANSKA REVOLUCIJA.

Konec premirja.

Mehiko, 18. Včeraj dopoldne je poteklo premirje in boj se je takoj pričel z vso silo.

Zedinjene države.

Washington, 18. Včeraj je imel kabinet sejo; nato je Taft odgovoril na predstavko Madere, ki je prosil, **da bi Zedinjene države ne posredovale,** da bo politika Zedinjenih držav enaka **kakor zadnje dve leti.**

Istra.

— **Škofije.** V nedeljo 16. t. m. popoldne se je vršil shod v Umekovi gostilni, ki je bila natlačena do zadnjega kotička. Shodu je predsedoval zidarski delavec sodrug Korda. O zidarskih zadevah, o stavb. krizi in o organizaciji, je poročal obširno sodrug Petejan, ki so ga navzoči pazno poslušali in ob koncu govora mu burno pritrjevali. S tem shodom se je posrečilo spraviti v organizacijo še ne organizirane domače zidarje, ki si bodo sedaj ustanovili tam svojo podružnico. Sklenilo se je ob enem tudi ustanoviti delavsko izobraževalno društvo. Kakor se vidi, socialistična agitacija pojenjava, organizacije naše propadajo in kmalu ne bo več socializma. Kajne, gospodje v »Narodnih domih«?

Vestnik organizacij.

Železničarska organizacija skicuje sledeče sestanke:

Dne 18. februarja ob 8. zvečer osobje vsek kategori **vlakopospešnaalne službe obeh železnic.**

Dne 19. februarja **skupno odborovo sejo** odborov obeh ljubljanskih podružnic. — Vse te priredbe se vrše v gostilni „International" na Resljevi cesti št. 28 in jim bo prisostoval železničarski tajnik s. **Jos. Kopač** iz Trsta. Dolžnost prizadetih je, da se sestankov udeležijo in tudi zanje agitirajo.

Občni zbor šolsko-poljanske podružnice „Vzajemnosti" v Ljubljani bo v nedeljo 23. t. m. ob 10. dopoldne in ne kakor je bilo prvotno napovedano.

Ljubljanska podružnica planinskega društva „Die Naturfreunde". V četrtek 20. februarja ob 8. zvečer je v društvenem lokalu odborova seja. Želeti je, da se je vsi odborniki udeleže. Člani, ki so s prispevkom v zaostanku, naj čimprej poravnajo svoj znesek in omogočijo vodstvu krajne skupine nabavo turistovskih priprav in orodja.

Socialno politični pregled.

= **Važen telegram** je prinesel v petek »Slovenski Narod«, v katerem pravi, da je tiskarsko društvo na Češkem izstopilo iz češke zveze in se zopet priklopilo centralni organizaciji. Ta stvar pa ni taka. Tiskarsko društvo na Češkem je ves čas pri avstrijski centrali in je le zaradi ljubega miru prispevala tudi separatistični centrali v Pragi za povsem češke podružnice. Ker so pa češke separatistične organizacije zanašale razdor v strokovne organizacije, in zahtevajo interesi celokupne organizacije, da se pretrgajo vse zveze s separatisti, posebno ker imamo letos mezdno gibanje v Avstriji, je društvo sklenilo že 28. januarja, da noče odslej imeti več posla s separatisti. — Naučili so jih tega češki in nemški tiskarnarji, uredniki in izdajatelji listov, in sicer najhujši nacionalni šovinisti, ki so se tudi združili in pobratili — seve zoper pomočnike.

= **Mednarodna komisija za preiskavanje podraževanja življenskih stroškov** se ustanovi najbrž prav kmalu na predlog dveh nacionalnih ekonomistov: profesorja Baueria z bazilejske

univerze in profesorja Irving Fisherja z yaleške univerze v Novem Jorku. Pred kratkim je bil v amerikanskem senatu vložen tozadeven zakonski načrt. Angleško trgovinsko ministrstvo je na vprašanje, ali odobrava tako ustanovo, odgovorilo v ugodnem zmislu. Tudi druge vlade so pritrdile načrtu. Newyorška trgovska zbornica je priporočila ustanovitev take komisije.

Goriško.

— **Nabrežina.** Najpriskutnejše glasilo goriških krščanskih socialcev »Novi Čas« pozet »farba« in obrekuje. Pripoveduje, da je N. D. O. ustanovila podružnico v Sv. Križu pri Trstu in da so si socialni demokratje s svojim sirovim postopanjem in zasramovanjem vseh nesomišljenikov »odtujili vse zmernejše elemente«. Podružnice N. D. O., tudi ona v Sv. Križu, nas prav nič ne vznemirja, čeprav ji pomaga sedaj celo »Novi Čas«. Naše delavstvo je tako zavedno, da sploh ne more izgrešiti pravega pota in prav nič ne veruje v »nevarnost« narodnjakarskih organizacij. Če imajo že po vsem svetu krumirske organizacije, zakaj bi jih še pri nas ne imeli, saj organizirano socialno demokratično delavstvo, vkljub svojemu velikemu in resnemu boju, ni izgubilo razumevanja za šale. Tudi mi se včasih radi prav od srca nasmejemo. Kako bi se na primer ne smejali temule dejstvu: Naša svetokriška kamnarska skupina je pred kratkim izključila člana. Z odprtimi rokami so ga sprejeli svetokriški narodnjakarji. Dober tek! Pravzaprav bi pa radi vedeli, koliko članov da šteje svetokriško pribeževališče izbacnjenih delavcev, ker zdi se nam, da štejejo tudi še vse one za člane, ki se še niso vpisali. Dalje piše »Novi Čas«: »Kaj bo dosegla N. D. O., ne moremo še sedaj prerokovati«. Bomo pa mi prerokovali: N. D. O. organizira stavkokaze, da bi ovirali naše delovanje. Ker pa močne socialno demokratične organizacije kratkomalo ne trpe delovanja »zmernejših elementov«, za to jih bo slana vzela, še preden se bodo tako razvile, da bi mogle škodovati našemu delu. Od »Novega Časa« bi pa prav radi izvedeli dokaze za sirovo nastopanje socialnih demokratov in za zasmehovanje nesomišljenikov. Že vemo, am pes taco moli! Bližajo se volitve v okrajno bolniško blagajno v Nabrežini. To priliko bi »Novi Čas« rad izrabil in zato piše: »Znana in priznana poneverjenja pri bolniški blagajni v Nabrežini so uničevalnega vpliva tudi na svetokriško skupino kamnarjev.« Gotove ljudi — črno-žolte in belo rdeče-modre lomi silna jeza, ker si je zavedno socialistično delavstvo osvojilo ta zavod in ker si je delavstvo priborilo nekaj izboljšanj, ki jih delavstvu ne privoščijo. Zdaj se pripravljajo za naskok na bolniško blagajno, ali, gospodje, pazite, da si ne polomite zdravih udov pri tem delu. Že brusijo svoje orožje, ki je bilo in ostane vedno le hudobno zavijanje in zlobno sumničenje brez dokazov. Kadarkoli smo izrekli sumnjo, smo jo tudi podprli z dokazi. Torej, gospodje, dokazov hočemo in potem smo pripravljeni da se pomenimo resno z Vami. Dokler pa tega ne storite, na Vaša zavijanja in neumnosti res ne moremo drugače odgovarjati kakor s pomilovalnim smehom, ker se nam smilite, da se morate spuščati v boj, za kojega nimate nobenih zmožnosti. In povemo Vam tudi: Naši pristaši so zreli, pametni ljudje, ki so v svojih zadevah temeljito poučeni. Naši delavci vedo, kdo da dela v njihov blagor in kdo v njihovo škodo. Po tem se bodo tudi ravnali pri bližnjih volitvah.

Iz mednarodnega delavskega gibanja.

Angleška. Proti koncu pretečenega meseca je bila v Londonu letna konferenca stranke. Na konferenci je zastopalo 508 delegatov 1,900.000 članov strokovnih in politič. organizacij. Ob ustanovitvi leta 1900 je štela stranka 374.000 članov, čez sedem let pa že 1,072.000. Konferenca je sklenila, da bo delavska stranka nasprotovala vsaki volilni reformi, ki izključuje žensko volilno pravico. Dalje je sprejela konferenca resolucijo, ki zahteva državno zavarovanje zoper brezposelnost, ne da bi delavci kaj prispevali. Bolgarskim in srbskim strokovnim organizacijam je dovolila konferenca po 2400 K podpore in poleg tega bo izdala še poseben oklic na vse socialistične organizacije. — Stavka šoferjev traja še vedno. Njihova strokovna organizacija se pogaja za nakup 100 avtomobilov, s katerimi bodo morda še tekom teh dni pričeli voziti. Po uradnem poročilu je umrlo v pretečenem letu nad 100 oseb vsled lakote. — Londonska občina je pred kratkim ustanovila šolo za natakarje in kuharje. Natakarji se šolajo eno leto, kuharji tri leta. Učencev ima prav mnogo.

Nemčija. Podjetniki v lesni obrti imajo že vse pripravljeno, da izpro sredi februarja 62.000 delavcev. Pogajanja med podjetniki in delavci trajajo še vedno. — Pogajanja za tarifno pogodbo v brodarstvu so se razbila vsled vprašanja o nočnem počitku. Prizadetih je 12 000 delavcev. — Nemške strokovne organizacije nabirajo z veliko vnemo denar, ki ga odpošljejo strokovnim organizacijam na Bolgarskem in v Srbiji. — Strokovna organizacija pekov, ki je imela v pretečenem letu 28.525 članov, je sklenila leta 1912. pogodbe, s katerimi je za 1706 članov skrajšala tedenski delovni čas za 10.493 ur in 14.581 članom pa zvišala mezde za 17.715 K 60 vinarjev na teden. — Število politično organiziranih žen na Nemškem je 150.000. V juliju 1912 je bilo v ženskih političnih organizacijah 139.000 članic, do konca leta pa so pridobile še 11.000 članic.

Dansko. Spomladi potečejo tarifne pogodbe za 21.376 delavcev, ki so člani 29 strokovnih organizacij. Slikarski podjetniki so odpovedali pogodbe že po vsej deželi, tudi 4000 zidarjem so že odpovedane in 5000 neizučenim delavcem.

Norveška. Strokovna zveza tiskarjev je razposlala pravkar vsem tiskarniškim podjetnikom načrt za državno tarifno pogodbo. Tiskarji zahtevajo v tem načrtu: 8urni delovnik, vsako leto en teden dopusta, minimalno tedensko mezdo 30 K (doslej 24 K), povišanje mezd pomožnim delavkam in dninaricam in ureditev skale za učence. — Strokovna organizacija slikarjev, ki šteje 989 članov, je sklenila sedem novih tarifnih pogodb za 455 delavcev. V pretečenem letu je izdala ta organizacija za stavke 7090 K. — Strokovna zveza žagarjev ima 2270 članov. Letnih dohodkov je imela 44.976 K, izdatkov pa 26.263 K. Za stavke je izdala 3837 K.

Rusko. Šest socialističnih tednikov in dnevnikov je bilo v zadnjih tednih 97krat zaplenjenih, plačati so morali 12.950 rubljev (32.893 K), uredniki so bili obsojeni na 21 let 7 mesecev ječe, eden je bil izgnan v dosmrtno pregnanstvo. — Na Ruskem velja še vedno zakon, da vsakega člana socialno demokratične stranke kaznujejo s prisilnim delom.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteliska tiskarna« v Ljubljani.

Kavarna
Unione v Trstu
ulica Caserma in Torre Bianca
Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.
Biljardi.
Shajališče tržaških in vnanjih sodrugov.
Postrežba točna. — Napitnina je odpravljena.

Žepni
koledar
za delavce sploh in prometne uslužbence
za navadno leto 1913.

Ta žepni koledar je obsežnejši od dosedanjih in je jako primeren za vsakdanjo rabo. Razpošiljati se začne najkasneje 15. novembra. — Vsebina: Koledar. — Dohodki in stroški. — Kolkovne lestvice. — Inozemske denarne vrednosti v kronski veljavi. — Množilna razpredelnica. — Stare in nove mere. — Koliko plačam osebne dohodnine. — Koliko plačam vojne takse. — Poštni in brzojavni tarif. — Dr Viktor Adler. — Demon alkohol. — Dolžina železnic in brzojavnih naprav cele zemlje. — Priporočljive knjige založbe Zarje". — Najvažnejše določbe v zavarovalnici proti nezgodam. — Novi mezdni zakon za rudništvo. — Stavke v Avstriji leta 1911. - Dolžine raznih železnic na zemlji. — Tri Aškerceve pesmi: Poslednji akord, Svetnica, Karnevalska balada. — Za „Zarjo". — Največja mesta na zemlji. — Obrtna sodišča v južnih avstrijskih deželah. — Obrtna nadzorništva v južnih avstrijskih deželah. — Pisatelj Ivan Cankar (slika). Pomen nekaterih parlamentarnih besed. — Napoleon Bonaparte (aforizmi ob stoletnici). — Beležke za vsak dan v letu. — Oglasi.

Cena posameznim izvodom 1 K, po pošti 10 vinarjev več. Z naročilom po pošti je najbolje poslati tudi denar, da se ne povečajo (s priporočilom) poštni stroški. Dobival se bo pri upravi „Zarje" v Ljubljani po zaupnikih.

Tobakarne oziroma prodajalne „Zarje" v Trstu so:

Južni kolodvor.
Ficke, Kasel Silos pred vhodom v prosto luko
Moze, ulica Miramar 1.
Beden, ulica Madonnina št. 2.
Gostilna Internazional, ulica Giovanni Boccacio št. 25
Lavrenčič, trg pred Kasarno (Piazza Caserma)
Pipan, ulica Ponte della Fabra.
Gramaticopulo, Piazza Barriera.
Bruna, ulica del Rivo.
Raitinger, Riva Grumola št. 20.
Hoeltl, trafika na državnem kolodvoru.
Bajc, ulica Geppa
Kovač Antonija prodajalna v Sv. Križu.
Muraro Matej, Via Sette Fontane 14.
Geržina, Roian.
Benussi, Gretta.
Skladišče II. kons. zadrug na Belvedere.
Artuš, Belvedere 57.
Sekovar, Piazza Caserma.
Ronzel Goachino, Via S. Marco 26.
Wenc Neža, Via Broletto.
Segolin Rosa Via Industria 16.
Kickel, Via Montorzino 4. Roiano.

Delavske konsumne zadruge
ZA TRST, ISTRO IN FURLANIJO
vpisana zadruga z omejenim jamstvom.
Trst, ulica S. Francesco d' Assisi štev. 23.

Nekaj številk...

Zadružniška ideja si pridobiva leto za letom, dan za dnevom vedno trdnejše tla. Spodaj navedene številke jasno dokazujejo, s kako hitrostjo se razširja med manj premožnim razredom prepričanje

da je edina rešitev iz društva zasebnih špekulantov velika zadružnišba družina.

Te vedno rastoče številke dokazujejo nam tudi, da bodo ugodnosti katere bodo mogle Delavske zadruge nuditi svojim članom še večje, ako bode njih število razmeroma raslo kakor do sedaj, in ako se bodo držali člani gesla prvih zadružnikov, onih „vrlih pijonirjev iz Rochdale":

vse, kar je le mogoče, kupi naj vsak edino v lastni Delavski zadrugi.

Prodaje:

v 1.	zadružni dobi	1903—1905	(19 mesecev) za	208.001·05	kron blaga
v 2.	„ „	1905—1906	za	148.450·19	„ „
v 3.	„ „	1906—1907	„	201·206·58	„ „
v 4.	„ „	1907—1908	„	366.482·97	„ „
v 5.	„ „	1908—1909	„	615.508·12	„ „
v 6.	„ „	1909—1910	„	873.392·40	„ „
v 7.	„ „	1910—1911	„	1,050.829·18	„ „
v 8.	„ „	1911—1912	„	1,258.363·68	„ „
v 9.	„ „	v prvih 6 mesecih (od 1/7 do 31 12 1912 .		1,008.889·69	„ „

Do 31. decembra 1912 razpečalo se je članom za 5,731.123·86 kron blaga

Na **dividendah** se je izdalo **82.001·25** kron v blagu.

Bolnim članom, vdovam in sirotam se je razdelilo **33.909·02** kron podpore v blagu.

31. decembra 1912 so štele zadruge **6859** članov.

31. decembra 1912 so znašale hranilne vloge svoto **180.009·25** kron.

Kako je bilo mogoče, da so naše Delavske zadruge postale tako velike in močne? Ker nudijo članom vedno večje ugodnosti in ker so splošno odpravile predajo na upanje.

Delavske zadruge ne dajejo nič na upanje, ali v slučaju bolezni dado članu brezplačno do 84 kron v blagu in v slučaju smrti pa njegovi vdovi ali ostalim sirotam do 126 kron, in sicer v razmerju s tem, kar je član potrosil v prejšnjem letu.

Delavske konsumne zadruge imajo sedaj 26 skladišč, in sicer še nahaja:

Skladišče; I. V Trstu v ulici dell' Istria št. 10.
„ II. V Trstu v ulici Belvedere št. 34.
„ III. V Trstu v ulici del Salice št. 4.
„ IV. V Trstu v ulici Acquedotto št. 67.
„ V. V Miljah na trgu, (Casa del popolo).
„ VI. V Trstu v ulici Conti št. 26.
„ VII. V Gorici v ulici del Duomo št. 9.
„ VIII. V Trstu v ulici Girolamo Muzio št. 6.
„ IX. V Pulju v Polikarpskem okraju ulica Santorio št. 17.
„ X. V Trstu v ulici S. Marco št. 13.
„ XI. V Isoli št. 11.
„ XII. V Trstu v ulici del Pozzo bianco št. 5.
„ XIII. V Trstu v ulici del Lloyd št. 10.
„ XIV. V Tržiču v ulici della Rosta št. 478.
„ XV. V Kopru, Callegheria.
„ XVI. V Trstu v Kjadinu S. Alojzij št. 800.
„ XVII. V Trstu, Škedenj, Trg.
„ XVIII. V Trstu, Verdelj „Pra del Gobbo" v občinskih hišah.
„ XIX. V Pulju v ulici Giosuè Carducci.
„ XX. V Trstu v ulici Raffineria št. 3 (oblačila).
„ XXI. V Korminu v ulici del Ponte št. 602.
„ XXII. V Muši (Mossa), Borgo Villa št. 42.
„ XXIII. V Fari, Borgo Chiesa.
„ XXIV. V Tržiču-Panzano (Ladjedelnica št. 11.)
„ XXV. V Valdoltra-Chiampore.
„ XXVI. V Trstu v ulici P. P. Vergerio št. 871 občinske hiše.

Osrednja skladišča, ulica S. Francesco d' Assisi štev. 21, 23 in 28.

Zadružna pekarna ulica S. Marco štev. 17.

Skladišče oblačil ulica Raffineria štev. 3.

Delavske konsumne zadruge prodajajo le svojim članom.

Nove člane sprejema vsako skladišče. Zadostuje podpis deleža 20 tih kron, katerega se lahko plača v malih obrokih po 20 vinarjev.

Računske izkaze, štatute, predpise za podpore in vse druge tiskovine se dobivajo v vseh zadružnih skladiščih.

Delavci!

Vpišite se v našo veliko zadružno družino, s tem si zagotovite vse ugodnosti zadružništva.

Trst, v prosincu 1913.

Ravnateljstvo.